

אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו ת.ד. 211 מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

גליון חודש **תמוז** התשע"ב
גליון מס' 56

פוליטיקה נקייה על-פי תורת ישראל

לכהונה, נקיים מבחן באמצעות המחנות ונראה אם אתם אכן ראויים להיות כהנים!
כאמור, גם און בן פלט משבט ראובן היה ממנהיגי המתקבלים, ולהם משה ענה כך: אתם טוענים שקופחתם למרות שאתם בכורים, מדוע תלינו עלי, יעקב אבינו קבע זאת, אבל בבקשה בואו נקים בית-דין לביורר טענתכם: האם אני קיפחתי?! האם יש תוקף לקביעת יעקב אבינו? אך הם השיבו: "ויאמרו לא נעלה!" אנחנו נגד בורות. ומשה השיב: אז מה תלינו עלי?! בואו נשאל את הזקנים, בואו נגבה עדויות, נפנה לבוררות, אך הם בשלהם ומסרבים לכל משא ומתן: "לא נעלה!"

לראות אמיתית היא אחד האמצעים הכרחיים לשמירה על חיי חברה תקינים. מותר לקבוצת עובדים להתאגד ולהיאבק על זכויותיה באמצעות שביתה, ברם, אסור לחייילים, לשופטים, לרופאים וכיו"ב לשבות, מכיוון שבשבתה כזו עלולה לשתק את המדינה! ויתרה מזו, ההלכה קובעת כי השביתה אסורה גם למורים ומורות שהרי חינוך ילדי ישראל נפגע. בנסיבות כאלה ההלכה קובעת: בורות חובה, כלומר, יש להסדיר את המחלוקת באמצעות משא ומתן בין נציגי המעסיקים והעובדים. לעומת זאת, המבקשים לשבות יטענו כי בורות עלולה להיות כלי בידי המעסיקים כדי למשוך זמן ולמסמס את המאבק, ולכן, על כל בורות מסוג זה להיות תחומה במסגרת זמן קבועה וידועה מראש, כדי לא לאפשר למעסיקים למסמס את המאבק.
נמצאנו למדים, כי כל דרישה פוליטית צריכה להיבדק בשבע עיניים, האם היא אמיתית או שקרית, אם היא אמיתית היא עתידה לבנות את האומה, ואם היא שקרית שלא לשם שמים, אלא לשם אינטרסים אישיים, היא פוגעת והורסת את האומה. נתפלל לה' יתעלה שנלמד מפרשת קרח לפעול לשם שמים בכל ענייננו, וכיצד לתעל את חילוקי הדעות בינינו לבניין האומה עדי עד.

קרח מציג את משה ואהרן כצדדים בסכסוך הוא גורם לזילות במעמדם וליצירת חשדות כלפיהם שמא הם אינם נוהגים ביושר ובתום לב – זהו אפוא המצע ליצירת אי הצדקה למנהיגותם ולהצדקת ההסתה וההתקפה כנגדם.
לאון בן פלט בן ראובן יש חשבון עוד מתקופת יעקב אבינו. זקנו ראובן הפסיד את הבכורה במצות יעקב, מכיוון שהוא לא גילה מנהיגות ולא מנע את מכירת יוסף, וגם מכיוון שהוא התערב בחיי האישות של יעקב עם בלהה. למרות ש"החשבון" הישן הוא עם יעקב ולא עם משה, הוא מצטרף לעדת קרח לעורר את תביעתו על הבכורה. ואיך עושים זאת? באמצעות התססה והסתה: "ויקהלו!" המסית מנצל את העם שאינו יודע את צפונות לבו הרע, והופך את הוויכוח להסתה מעורפלת מעורפלת. שמטרתם לסחוף את ההמון. "הקהלת העם" היא כלי מסוכן מאוד, אך לצערנו מצוי מאוד בשיח התקשורתי והציבורי.
משה רבנו נפל על פניו משתי סיבות: (א) הוא נמצא בעין הסערה, מטווח, כל מה שיאמר, יאמרו: אה, כל מה שהוא עושה זה לטובת עצמו. (ב) הוא ירא שהציבור ישגה וייסחף. אך משה מתאושש, הוא אומר לקרח: אם טענתך "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה'", הרי שיש לנהוג בשוויון מוחלט ולבטל את הכהונה והלווייה מישראל. אם תאמר שאתה מוכן לוותר על מעמדך כלוי ולעמוד בבחירות כלליות, אז בבקשה, ושמה אתה נושא את עיניך לכהונה?! כנראה שקרח מסרב להצעה זו, ומשה מציב מבחן הנהגה: אם אתם טוענים

פרשת קרח ידועה כסמל המחלוקת שיש בעם ישראל לדורותיו, ואף ביחס לדורנו ניתן לדלות מתוך מעיינות הנצח משמעות אקטואלית לגבי חילוקי דעות ממוניים או לגבי חילוקי דעות פוליטיים. בפרשת קרח עדה שלמה נקהלת מול משה ואהרן: "ויקהלו על משה ועל אהרן", הלשון "ויקהלו" מלמד כי מדובר בפניה לא מכובדת, מכיוון שאין זו הדרך להשמיע טענות בפני גורמים שלטוניים. המלה "ויקהלו", מרמזת על אופי ההתקהלות, שיש בה המוניות, הסתה והתססה, במטרה לסחוף את דעת הקהל. המתקבלים טוענים: "כולם קדושים ובתוכם ה'! ומדוע תנשאו על קהל ה'?! כלומר, הם טוענים שמשה ואהרן מנצלים את מנהיגותם כדי לנהוג בהתנשאות ובזילות כלפי העם, ונראה, שטענתם היא גם על עצם השררה שמשה ואהרן לכאורה נטלו לעצמם: מלכות וכהונה. ברם, הם לא טוענים במפורש שנפל פגם או זיופים בעצם המינויים, הטענות מעורפלות, לא ברורות, הם טוענים לשוויון מוחלט מבלי לפרש את הסיבות לכך. הם נוקטים בעמימות מכוונת, מכיוון שמטרתם לסחוף את ההמון ולהסיתו, ואם הם היו מגלים את רחשי לבם לא היה סיכוי להצלחת הטעייתם, שהרי, כדרכם של דמוגוגים, אם ההכפשה תהיה בדברים כלליים ובניסוחים בוטים, ייתכן והם יצליחו להסית את העם. תגובת משה היא: "וישמע משה ויפל על פניו", לכאורה, תגובתו מבטאת כשלון מנהיגות, הוא היה צריך להשיב להם כגמולם, אוי ואבוי אם בעקבות כל הכפשה והסתה מנהיגים יישרו ויתפטרו, שהרי מצב כזה יגרום לחוסר יציבות. בעידן התקשורת של ימינו צריך "לייצר כותרות" אשר מציגות אותך באור חיובי, ולא תמיד הכותרות אכן משקפות את האמת הפנימית. אצל קרח נאמר: "ויקהלו", יש מגמה להתסיס! ולמה? כי זה מקדם את דעת הקהל לטובת קרח שגם הוא משבט לוי, שהרי ההתססה תגרום לרינונים בקרב העם שיש סכסוך משפחתי בדבר ההיררכיה השלטונית. כאשר

- המרכז העולמי למשפט התורה
- בית מדרש לדיני ממונות
- מכון מש"ה לחקר משנת הרמב"ם
- מכון תורני לחקר מנהגי העדות בישראל
- שיעורי תורה תלמוד תורה וכולל אברכים
- שבתות עיון וירחי כלה
- מפעלים לטיפוח אהבת ישראל וארצו
- קרנות מחקר עידוד וחסד
- ארגון אשת חיל

העלון מוקדש לזכרו של אבי היקר ר' חיים בן ישראל נגר ע"ה ולזכר חמותי צפורה בת שמואל סרנו ע"ה

נדבת צורי ואנדריה נגר

לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו

לק"י

לכבוד מורנו ורבנו הרה"ג יוסף קאפה שליט"א שלום רב,

ברצוני להודות לכבוד הרב על תשובותיו לשאלותי הרבות, ולהתנצל על הטרחה שאני גורם לו. כמו כן, ברצוני להוסיף עוד מס'

שאלות.

א. במכתבי הקודם כבוד הרב פסק שאסור לבצע ניתוחים פלסטיים לשם יופי, מה הטעם? ב. האם חלב עכו"ם מותר באכילה?

ג. האם פת נוכרי מותרת באכילה? (למשל כשנוסעים לחו"ל)

ד. האם מותר לכהן לברך ברכת הכוהנים במנעליו? שמעתי חכם אחד שחילק, בן כהן שמברך על הדוכן ואז אסור לברך, לבן כהן שנשאר על הרצפה ואז יכול לברך במנעליו, מהי דעתו של כבוד הרב?

ה. בימינו רבו ניתוחי העיניים במטרה להוריד את המשקפיים, ניתוח זה אורך מס' דקות ללא כאבים וללא ימי אשפוז. אומנם ניתוח זה בריאותי אך הוא לא הכרחי. ושאלתי היא האם מותר להכנס לסיכון בניתוח מסוג זה (עיוורון) ע"מ להוריד את המשקפיים?

בתודה מראש רועי בן-זריהם

[תשובה]

א. כל נתוח ואף הקל לא פלט מן הסכנה, ואסור לאדם לסכן עצמו.
ג. כשנוסעים לחו"ל אף שהנסיעה אסורה הרי פת הנחתום מותרת אם אין של נחתום ישראלי.
ד. חלוק זה לא ידוע לי.
ה. ראה תשובה א'

ברכה יוסף קאפה

קוראים נוספים המעוניינים לפרסם תשובות, מאת מו"ר הגאון ר' יוסף קאפה זצ"ל מוזמנים ליצור קשר בטלפון: 054-2443930 או בדוא"ל: orhalichot@gmail.com

הרב יחיאל עטרי יצ"ו

תעשיית המזון המודרני - מטיבה או...?

הילדים דרך מסרונים וטלפונים וגם זה כבר בקושי. לדאבונינו הילדים מתחנכים יותר דרך האינטרנט, האיפונים וכו'.

האם זה המצב האידיאלי? אנו בורחים מן האמת ונוח לנו להסתתר מאחורי כל מיני סיסמאות קלושות, זה המצב, זה הדור, אין מה לעשות, וכך משלימים בליט בריה עם המצב. וע"כ אמר לי מורי ע"ה, הדור הולך ומתערער (=עמי ארצות).

אבקש מקוראי דברים אלה שלא יחשדוני שאני מטיפ לחזור לתקופת האבן חלילה, ואין אף אחד שיבקש לחזור כמה מאות שנים לאחור מחד, ומאיך לא ניתן להתכחש לעצם המציאות הזאת, אלא המטרה אולי קצת לעורר את עצמנו ולהתעורר מהקיפאון הזה שכתפה עלינו המודרניזציה שהיא חיובית ביסודה אך לא מושלמת.

הכיצד? אולי כדאי לנסות שלב מדי פעם ולעשות מאמץ לקיים מצוות התלויות בארץ. מדי פעם לקנות עוף, להכשיר אותו יחד עם בני הבית שילמדו כיצד מכשירים, מהם החלקים שיש בעוף, כיצד לקרוא בשמותם המקראיים והתלמודיים.

לנטוע עץ או שניים, לזרוע מיני זרעים וירקות, ללמד מה פירוש כלאי זרעים, כלאי הכרם וכיצד מרחיקים מכלאיים.

להפריש תר"מ הלכה למעשה, להשאיר פאה, יחד כל בני הבית יהיו שותפים, וזאת ע"מ שלא יישארו מצוות אלו שבמקרא ובמשנה ובתלמוד כדברים תיאורטיים.

אפשרות נוספת והיא חיובית, נכונה ואמתית, שרבנים, ת"ח ומגידי שיעורים ילמדו הלכה למעשה, עם אמצעי המחשה של סרטונים, תמונות, וכיום בעזרת הטכניקה המתקדמת ניתן להשיג חומר כתוב מוקלט, מצולם ומתועד על כל הנושאים, ורק הציבור צריך לדרוש זאת. וה' יסייענו לעשות רצונו כרצונו.

לא יודעים ולא מכירים: א. מהי שחיטה והיכן שוחטים בבהמה. ב. כיצד מכינים סכין לשחיטה וכיצד היא נראית. ג. מהו ניקור החלב, איזה חלבין דאורייתא ואיזה דרבנן. ד. מהו גיד הנשה והיכן מקומו. ה. כיצד נראים החלקים הפנימיים בשלמותם ומיקומם בבהמה. ה. מהו נבילה ומיה טריפה. ו. הכשרת הבשר ע"י מליחה, כיצד מכשירים, כיצד מולחים ובאלו כלים משתמשים להכשרה. הכל נשאר בקושי בתיאוריה.

הדור הצעיר לא יודעים אפילו לבקש חלקי עוף בשמותיהם וכולם משבשים ומשתבשים לדוגמה:

פרגית, שפירשה תרנגולת צעירה, כיום קוראים בטעות חלק של עוף פרגית, שהוא בעצם השוק של העוף שממנו מוציאים את העצם בלבד. שיבוש.

שוק קוראים לו "גלידה" ירך שקוראים לו "משולש" שוק וירך מחוברים "רבע עוף" חזה קוראים לו "שניצל"

לע"ד הגענו למצב שכנראה גם ההורים קוראים בשמות הללו כי גם הם אינם יודעים ואולי שכחו.

בעצם תעשיית המזון מרוקנת אותנו מכל האמור לעיל בעיקר מקיום מצוות התורה שעל כאלה אמרו חז"ל שמשה רבנו התיארוה לארץ כדי לקיים בארץ ישראל מצוות התלויות בה. והנה אנחנו שזכינו להיות בארץ ישראל ולטעום מעולם השפע שהשפיע עלינו בורא עולם ברחמי לא מסוגלים לקיים את המצוות הנ"ל.

ויאמר האומר וישאל השואל, ומה לך כי תלין על כך? אדרבה מכינים לנו הכל ויש לנו יותר פנאי ללמוד תורה, לעסוק בדברים החשובים, גמילות חסדים וכיו"ב, יש לנו יותר זמן פנוי לשבת עם ילדינו, עם המשפחה וכו'. אם זוהי המציאות, אכן נן דברת. מצב אידיאלי. אך כל אחד יאמר לך, וכך זה נשמע, אין לי פנאי, יש לחץ מתמיד, יש ריצות הרבה, פשוט חברה תחרותית, הישגית, ואין פנאי יותר לשיעורי תורה, לא לגמילות חסדים, ואפילו לאדם עצמו ק"ו לילדיו, כי היום ההורים מנהלים את חינוך

תעשיית המזון המודרנית הקלה באופן משמעותי על צרכני המזון בכך שמכינים לנו מזון מעובד מוכן לאכילה, והטורח של עקרת הבית מתרכז רק בבישול, בחימום של האוכל המוכן. יש אשר בכלל לא טורחים אפילו לחמם כגון לחם, חלות, פיתות וכל דברי המאפה. ולא עוד אלא לחם מלא, שיפון, שבעה דגנים, כל הסוגים השונים למיניהם.

בזאת בוודאי יש לראות ברכה עצומה שלא עוד צריך לטרוח בהכנת אוכל כבעבר שהחל מחרישה, זריעה, קצירה, דישה, טחינה, אפייה, בישול ושחיטה, פירוק, ניקור, הכשרה, כל אלה נעלמו מהנוף המודרני של הבית ונשאר נחלת התעשייה.

השאלה שעומדת בפנינו, האם מצב זה טוב לנו או שמא יש לשנות מספר דברים שבהם כן יש שעקרת הבית תעשה כמו ימיה, כאשר כל בני הבית יהיו שותפים? ברצוני להעמיד מספר בעיות עיקריות של תעשיית המזון המודרנית ע"מ אולי למצוא איזונים לטובת צרכני המזון, קרי אנחנו, ואולי גם לשנות מעט במידת האפשר הרגלים ותפיסת עולם קצת שונה.

התעשייה משתמשת בחומרים:

א. חומרים משמרים. ב. צבעי מאכל. ג. חומרי טעם וריח. ד. חומרים לשמירת טריות המוצר. ה. חומרים כדי להאריך כמה שיותר את זמן שהיית המוצר על המדף מבלי שיתקלקל ויתעפף.

מונעים מאתנו קיום מצוות התלויות בארץ לדוגמה: תר"מ. ב. הפרשת חלה. ג. פאה. ד. לקט. ה. שכחה. ו. כלאים. ז. ערלה (רובם נשתכחו הלכה למעשה). ח. הקימו קרן מעשרות כדי שלא נדע כיצד מפרישים מעשר שני וכיצד מחילים אותו, כתוצאה מכך אנשים בטעות חושבים שקרן המעשרות מפרישים עבורם תר"מ ובכך הם נכשלים ואוכלים טבל ודאי (דברים) אלו מתוך ידיעה אישית ותשאלו ש אנשים שמנויים על קרן המעשרות) ובעיקר המשוכל לאותם שמגדלים בגינות פירות וירקות. שחיטת עופות בהמות - גם העופות וגם הבהמות נלקחו לבתי מטבחים מרוחקים ואפילו בחו"ל, וכתוצאה מכך

אלעזר קייסי יצ"ו

העיר שחברה לה יחדיו

עד לתקופתו של דוד, אין לעם ישראל שליטה בירושלם מפני שאין אחדות בעם. הנה דוד עולה למלך חברון, ופתאום מתגלה רצון לאחדות: "ויבאו כל שבטי ישראל אל דוד חברונה ויאמרו לאמר עצמך ובשרך אנחנו... ויכרות להם המלך דוד ברית בחברון לפני ה' וימשחו את דוד למלך על ישראל" (שמואל ב' ד', ו) ומיד בא הניצחון המוחץ: "ויולך דוד ואנשיו ירושלם אל היבوسی וישב הארץ... ויולכד דוד את מצודת ציון היא עיר דוד" (שם). דוד בונה **צבא מאוחד**, כובש את ירושלים מהיבוסים והופך את העיר **לביירת** ממלכתו - העיר הראשונה בחשיבות לשבטי ישראל, שלימים קונה דוד מארונה היבוסית את גורן ארונה בכדי לבנות מזבח לה'.

מי שיעיין בהיסטוריה של תקומת מדינת ישראל, בניסיונות של "הארגונים", קרי צ"ל, לח"י ופלמ"ח לכבוש את העיר העתיקה לבדם, יבחין בכישלונם חוזרים. לעומת זאת, כאשר צה"ל, המאחד את זרועות הצבא, נכנס לבחימה משותפת, נוהל ניצחון נפלא והיסטורי שהסתיים בקריאה מרגשת "הר הבית בידינו". אין ספק שקדושת ירושלים ובחירתה כמקום המקדש הוא על פי ציווי ה', אך כדי להביא כוח זה אל הפועל, נדרש מעם ישראל את אותו "**יחדיו**" שנטעו ראשוני האבות במקום, וממילא לירושלים יש את הכוח לאחד את עם ישראל.

כיצד אם כן נתפסה ירושלים כמקום המוחלט שאליו נושאות עיניהן של כל ישראל מאז ומתמיד? התשובה נכראה נמצאת בעצם הליכתם של אברהם ויצחק כאיש אחד בלב אחד עם אהבה מוחלטת עם הקרבה שאין לה סוף - "יחדיו אל ה' המוריה".

ירושלים כנראה דורשת את האיחוד הלאומי של עם ישראל אם רוצים שייאמר עליה "ירושלים הבנויה". יוצא מכך, כי ירושלים אינה יכולה להיות נחלתו של שבת מסוים שכל סגולתה באיחוד העם יחד עם זאת, ירושלים אינה יכולה להתאחד, להיבנות, אם עם ישראל לא מאוחד. ההיסטוריה מוכיחה זאת, והרי האירועים בקצרה:

עוד בתקופתו של יהושע, בזמן חלוקת הארץ, נזכרת ירושלים כעיר בנחלת שבט יהודה: "והיה הגורל למטה בני יהודה... ועלה הגבול ג' בן הנם אל כתף היבוסית מנגב היא ירושלים" (יהושע ט"ו). אם כי בהמשך מצוין כי שבת יהודה לא הצליח **לבדו** להוריש את היבוסים: "ואת היבוסים יושבי ירושלים לא יכלו בני יהודה להורישם וישב היבוסים את בני יהודה עד היום הזה" (שם).

בספר שופטים שוב ניסיון כושל של שבת בנימין לכבוש את העיר **לבדו**: "ואת היבוסים יושבי ירושלים לא הורישו בני בנימין וישב היבוסים את בני בנימין בירושלם עד היום הזה" (שופטים א' כא).

במאמר זה נאיר את כוחה של ירושלים לאחד את עם ישראל מחד ואת כוחו של עם ישראל לאחד את ירושלים מאידך.

אומר דוד המלך בתהילים "ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו" (קכ"ב, ג).

אפשר, שהכונה העיר שחברה מכל ישראל ומעין זה מדרשו של ר' יהושע בן לוי בירושלמי "עיר שעושה את כל ישראל חברים" (חגיגה ג' ו'), וסמך למדרש זה את הלכה שבזמן הרגל בירושלים כל ישראל "חברים", היינו נאמנים על הטהרה.

800 שנה מפרידים בין "יחדיו" של דוד המלך בתהילים לבין ה"יחדיו" של אברהם ויצחק אבינו בניסיון העקידה בהר המוריה, ומפני שהם שניים נאמר פעמיים בתורה "יולכו שניהם יחדיו" (בראשית כב'-ו, ח'). אברהם ויצחק הם הראשונים שנתנו לערך "יחד" משקל סגולי גבוה ונטעו באותו מעמד את התכונה המשותפת של ירושלים ושל עם ישראל כתנאי בלעדי לשלמותם.

העיר הירושלים אינה מוזכרת בכל התורה באופן מפורש אלא מוזכרת כמין מטרה שאליה צריך לשאוף, כמו שהתורה מדגישה פעמים מספר "אל המקום אשר יבחר ה'". אך עם זאת, לא מצאנו שום נביא (לפחות עד תקופתו של דוד) אשר קיבל נבואה חד משמעית מהו המקום שבחר ה'.

הרב ד"ר חננאל סרי יצ"ו

האם חסרון הוא דבר חיובי ?

אחת המחלוקות המעניינות שמביא הרמב"ם במורה הנבוכים היא המחלוקת של ה"מדברים" (מתכלמין) על ה"העדר" (ג, י). האם העדרה של תכונה מסוימת הוא מצב שנוצר מתוך כוונה מיוחדת שתביא לחסרונה, או שכל עוד לא נוצרה היא פשוט חסרה מבלי שמישהו אחראי למצב זה?

ישנם שתי השלכות לבעיה זו: האחת הסתכלותית, האם אדם עיוור הוענש בכך שלא ניתנה לו יכולת הראייה או שהוא רק קיבל מתנה אחת פחות ממה שקיבלו חבריו. חוסר הראייה שלו לפי גישה זו, אינו עונש אלא שהוא קיבל אבל פחות מחבריו, ויתכן שאף בצורה יחסית אינו גרוע מהם, שכן גם חבריו לא קיבלו הכל, ולכל אחד מהם חסר דבר אחר. לדרך ההסתכלות שנובחר מבין השתיים יש השפעה על דרך הערכתנו את צורת התנהלות העולם (כמה רע יש בו, ועד כמה ניתן למצוא בו ניהול צודק).

ההשלכה השנייה נוגעת לשאלה האם יש קיום כלשהו במצב החסר? יש מפרשים שהקפידו מאוד שלא לתאר את הבריאה כיצירה של "יש" מ"אין", אלא כיצירת "יש" מ"לא יש". לכאורה מה ההבדל? הדברים נראים כמשחק מלים בלבד, אולם הדבר אינו כן. "יש" מ"לא יש" משמעו שקודם לכן לא היה כלום. לעומת זאת, "יש" מ"אין" משמעו שהיה מצב שבו היה מצב של "אין". מה משמעותו של מצב של "אין"? משמעותו היא שהיה כבר את המושג של הדבר החסר, כדי שניתן יהיה לומר שהוא לא קיים, רק המימוש שלו עוד לא הגיע, אולם הרעיון כבר

היה קיים. הקב"ה במעשה הבריאה לא מימש רעיון שהיה קיים כבר, אלא הוא גם זה שהעלה את הרעיון של היקום שאותו הוא החליט ליצור (היום זוהי הכרה רווחת שיש קיום ברור לרעיונות מופשטים המכונים "קנין רוחני", המצאות נחשבות לדבר שקיומו בעל ערך רב ואף ניתן לדרוש עליהם בעלות ותמורה כספית גם אם טרם יוצרו מהם מוצרים בצורה ממשית). לרמב"ם היה חשוב לקבוע שהעדרם של דברים אינו דבר חיובי כדי שלא נחשוב שיש איזה דבר רע שמקורו בקב"ה. הדברים הרעים מקורם ברוע שנובע מחסרוננו של טוב ה' במקומות או מצבים מסוימים. וגם עובדה זו שמתאפשר למקומות או מצבים להיות חסרי טוב ה' היא עובדה שיש בה חשיבות עצומה. החיסרון, הוא המביא והמכשיר לקראת הבנייה וההיווצרות. יש שהמשילו זאת לזרע שנוזר בארץ וכדי לצמוח הוא צריך להרכיב תחילה. אחרים הישוו זאת לאדם הסותר על מנת לבנות, כלומר הרוצה לבנות בית גבוה במקומו של בית קטן. פעמים רבות הוא לא יכול להוסיף על יסודותיו הראשונים של הבית, אלא הוא יצטרך להחריב את הבית הקטן, להעמיק את היסודות, ורק אז לבנות מתוך העומק החפור לאחר ההרס, בניין גדול מימדים. המהר"ל (נצח ישראל כו) הסביר בעזרת עקרון זה את אגדת חז"ל לפיה ביום שחרב בית המקדש נולד גואלם של ישראל (איכה רבתי פ"א), וכן את צחוקו של רבי עקיבה הרואה את התממשותם של נבואות החורבן הקשות ביותר ומסיק מהן עד כמה גדולה וברורה תהיה הגאולה (מכות כד, א). גם בימינו ניתן לראות כיצד השו"א' האיומה, אותה תקופה שלאף אחד אין הבנה מדוע

הייתה צריכה להתרחש, והנה אנו מוצאים לידה בסמיכות מוזרה את הקמת המדינה היהודית הריבונית לאחר אלפיים שנות גלות. יתכן ועקרון זה מצוי גם בנבואות יחזקאל (לח-מב) וזכריה (יד) המתארות את גאולת אחרית הימים. שניהם תיארו את מלחמת גוג ומגוג שבה תתרחש רעידת אדמה גדולה שתביא למפלת אויבי ישראל שיבואו וישתלטו על ירושלים. רעידת אדמה זו תקרע את הר הזיתים ותיצור בין שני חצאיו גיא גדול מאוד. הגיא הגדול יכול להסביר כיצד המקדש המתואר בספר יחזקאל (מב) ישתרע על שטח הגדול פי 36 מגודלו בימי הבית השני (במסכת מידות). הבית השני לא הוקם בדיוק לפי התוכנית שתוארה בספר יחזקאל (הל' בית הבחירה א, ד), ויתכן והדבר נבע מכך שלא הייתה יכולה להתממש תוכנית כזו בשטח הקיים (גם כיום לאחר ההרחבה שנעשתה נראה על ידי הורדוס, השטח גדול רק פי 2.5 בלבד מהמתואר במסכת מידות). ההרס שייגרם ברעידת האדמה כנראה לא רק יביס את הגויים שילחמו עם ישראל אלא גם ייצור הרס גדול שיאפשר בנייה שונה וגדולה מהקיימת עד אז. דבר זה היה אמור להתממש בבית שני (חגי ב, ט): "גְדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הַאֲחֵרוֹן מִן הַרְאִשׁוֹן" אלא שלא זכו לו בגלל שלא עלו כראוי להקים את המקדש כשניתנה הצהרת כורש. רק מעטים מפרוטי העם באו, בעוד סלתה ושמנה של כנסת ישראל נותרה בגלות בבל. הנבואה התממשה בכך שהבית השני עמד מספר שנים גדול יותר וגובהו היה גדול יותר אולם גדלות ממשית של בית זה לא הייתה והיא תתממש רק בבית השלישי, במהרה בימינו אמן.

הכנס השנתי למורשת הרב יוסף קאפח זצ"ל

הרב עוז יעקב קאפח שליט"א
רב היישוב מרחב-עם
עיין במשנה

הרב ד"ר אליהו אביעד שליט"א
מפקח מחוז ירושלים, משרד החינוך
משנתו החינוכית של הרמב"ם ויישומה לימינו
בעיני הרב קאפח זצ"ל

הרה"ג יוסף זיני שליט"א
ראש ישיבת "אור וישועה", חיפה ורב הטכניון
ההיבט ההגותי על תכלית האדם במשנת הרמב"ם

■ תפילת מנחה

הרה"ג נחום אליעזר רבינוביץ שליט"א
ראש ישיבת "ברכת משה" מעלה אדומים
האם יש להבחין בין הגות להלכה

הרה"ג ד"ר רצון ערוסי שליט"א
רב העיר קרית אונו וחבר מועצת הרבנות הראשית
שלמיות שכלית ושלמיות מידותית

■ תפילת ערבית

מנחה
הרב אביעזר חברוני

הכנס השנתי למורשת הרב יוסף קאפח זצ"ל יתקיים ביום שני, י"ט בתמוז התשע"ב (9 ביולי 2012) בין השעות 16:30-21:00, בהיכל שלמה, רח' המלך ג'ורג' 58, ירושלים

בכנס יושף ספר "הפלאה" מהמהדורה המבוארת של "מפעל משנה תורה" ■ הכנס יתחיל בזמן, הקהל מתבקש להקדים

לפרטים: קאפח, רח' הרב יוסף קאפח 12, ת"ד 7365, ירושלים 91072. טל' 02-6241950

מוקדש לזכרו של בננו עלם החן **דורון חמדי** ע"ה
נלב"ע ג' בתמוז תשס"ח
יהי זכרו ברוך
נדבת הוריו יוסף וחבצלת חמדי

התודה והברכה למתפללי בית הכנסת "**תפארת ציון**" בבתי ים על תרומתם הנאה להמשך הפצת העלון מערכת אור ההליכות

השמחה במעונם ברכות למשפחות היקרות ידידנו **עזרא לוי** ונו"ב שתחי' חבר הנהלת הליכות עם ישראל בנשואי בתם **מיכל** שתחי' עם החתן **אורי יאיר** נ"י למשפחת כהן יתן ה' ותראו ברכה בכל יוצאי חלציתם ברוב ושובע שמחות המאחלים מערכת אור ההליכות

ש: השנה בלי נדר, אני רוצה לצאת עם משפחתי לחופשה בירושלים. האם ישנו איזה שהוא איסור שזה יהיה בימים שאחרי י"ז בתמוז אבל לפני ראש חודש אב?

ת: אין שום איסור, בתנאי שהחופשה תהיה מנוחה ונופש ולימוד תורה. ולא להיות במחול משחקים ובמקום מר.

ש: 1. התחלתי בקורס ללימוד שחיה, לפני י"ז בתמוז, והקורס ממשיך בשלושת השבועות. האם מותר לי להמשיך אותו? אם כן, יש לי שיעור בליל י"ז בתמוז, האם מותר לי ללכת לשיעור או שאין לזה משמעות שזה ליל י"ז בתמוז?

2. אני מעצבת וכותבת ברכות כלה לכולת. ואני רווקה. שמעתי פעם שמישהו אמר, שלרווקה אסור לכתוב ברכת כלה. אלא, רק לנשואה. האם זה נכון??

ת: 1. אם השיעור שחיה מעורב - אסור כל השנה. אם הוא צנוע, מותר גם בין המצרים. ואפילו בליל י"ז בתמוז. אם השיעור מלווה בפעילות משמחת, רצוי להימנע פרק לו על הפס"ל לא יגרע מצדיק עיניו" (הוא מצטט את הרמב"ם במו"נ). לפי הבנה זו לכאורה "לא שבק מר חיי לכל בריה", שהרי מי יכול להעיד על עצמו שהוא דבק ב'ה' בשכלו כדרישת הרמב"ם?

2. אין זה שמי שלא דבק ב'ה' בשכלו סרה מעליו ההשגחה, אלא יש בזה דרגות-דרגות. זה לא שחור ולבן. שאלתי לכבוד הרב: מהי ההבנה המדויקת, ועל מי אין השגחה בכלל-רשע גמור, כופר וכי"ב? אשמח לתשובה מפורטת בדעת הרמב"ם כי זה מטריד אותי מאוד.

ת: קשה לעסוק בעניינים נכבדים כאלה, ושהאבחנות בהן הן דקות מן הדקות במסגרות פומביות כאלה, ובמצב שבו המשיב יכול רק להשיב בקצרה. בגלל כמות התשובות שהוא צריך יום יום להשיב לשואלים. לכן אסתפק בהערה. אכן היקף ההשגחה הפרטית כהיקף דעת ה' והדביקות בו. וצדיק כזה נמשל למי שלבש שכפץ ואפודת מגן ומטרת הגנה. ויש יהודים ראי שמים תמימי דרך, שאינם מהיודעים דעת עליון, אך משום שהם מתנהגים לפי דרכי התורה, והנחיות חכמי התורה, ברוב המקרים הם לא מצויים באזורים של פשע, או שאינם מתנהגים בצורה שיש בה כדי לסכן את עצמם, כגון נהיגה לפי ההוראות, וכן לגבי אכילה ושתייה וכללים לשמירת הבריאות וכי"ב. ובגלל שקילות דעת זו, הם ברוב המקרים לא נמצאים בנסיבות של נזקים ואסונות, וכן הם מושגחים. ודל.

ש: האם מותר ללכת להצגת תיאטרון בין י"ז בתמוז לבין ר"ח אב לשיטת התימנים? בכללי, מהם מנהגי התימנים בין התאריכים האלו (תספורת, סרטים וכו'), והאם קיימת הבדלה בין לפני ר"ח אב לאחוריו?

ת: א. דע שמנהגי האבל לפני ר"ח אב לא נזכרו בהרמב"ם. מקורם של מנהגי האבל מ"ז בתמוז הוא בשו"ע ובעיקר מדברי הרמ"א, שהביא מנהגים אשכנזים רבים בעניינים אלו.

ב. כנראה בהשפעת השו"ע נהגו העם בתימן שאין נושאים נשים מ"ז בתמוז, כמו האשכנזים, לא כמו המתחבר בשו"ע. וכן נמנעו ממיסובות רעים ובכלל ממעטים בשמחה. ולא לובשים בגדים חדשים, ואין עורכים קניות גדולות (מהר"ק).

ג. בתימן לא היה יציאת תיאטרון ולא הוקרנו סרטים. אבל הדבר ברור שאם יש הוללות באלה, וכ"ש פריצות, הם אסורים כל השנה. ואם הם נקיים מדברים האסורים במראה ובשמיעה, הם מותרים כל השנה. אבל לגבי בין המצרים, אם יש בהם שירה המלווה בכלי נגינה הם אסורים מכת המנהג.

ש: הרבה אנשים אומרים לי שאסור לראות סרטים בקולנוע בשלושת השבועות, אולם יש אנשים שאומרים לי שמותר לראות סרטים בקולנוע בשלושת השבועות. מי צודק??

נב: אני יודע שמותר לראות סרטים בבית, ואני יודע גם שאסור לראות סרטים בתשעת הימים.

ת: סרטים בלי תוכן ובהם מראות רעים, אסורים כל השנה. סרטים שיש בהם שום דבר רע, אבל הם משעשעים, אסורים בימי בין המצרים. סרטי לימוד שאין בהם דברים משעשעים באופן מיוחד, מותרים גם בימי בין המצרים.

ש: אני הנני נער בן 17, העובד כמלצר באולם אירועים. השאלה שלי, האם מותר לי לעבוד כמלצר בימי בין המצרים? יש לציין שהשמחות באולם הן לאו דווקא הכרחיות כמו ברית מילה, אלא גם חתונות ובר/בת מצווה. האם יש חילוק בין פסיקות העדות השונות? יש לציין כי אני ממוצא תימני.

ת: אם זהו מקור פרינסטון, ואם מתקיימים אותם אירועים, מותר להם. לפי מנהג אבותיהם, מותר לך לשמש כמלצר באותם אירועים.

ש: במקום עבודתי עורכים נשף לציין הקמת החברה. הנשף כולל הופעת זמר ובדרן. שאלתי היא האם התימנים נוהגים בבין המצרים לא להשתתף בשמחות כאלו? עד היום לא נהגתי כך!

ת: אל תשתתף באירוע כזה בימים אלו. ואם אירועים אלה מלווים בליצינות מופרזת, או בניבול פה או בפריצות, אסור להשתתף בהם כל השנה.

ש: אם קיבלנו כרטיסים למחזור שיערך בין י"ז בתמוז לר"ח אב - האם מותר ללכת או אסור?

ת: איני יודע מה טיבו של מחזור זה. אם יש נבלות פה, פריצות והוללות או ליצינות, אסור כל השנה. ואם הוא נקי מכל הפגמים הנ"ל וכיוצא בהן, אם הוא מעורר את השמחה, יש להימנע מלהשתתף בו בימי בין המצרים.

ש: ברצוני לדעת מהו כוחה של התפילה (תפילת בקשות)? האם כוחה לשנות את המציאות מכוח זה שרצון ה' משתנה? נאמר לי שהתפילה משנה את האדם ובעקבות כך מתחוללים שינויים. (למה הכוונה משנה את האדם, אם זה נכון)? ואם רצון ה' זהו דבר קבוע שלא משתנה, הרי שלתפילת בקשות אין משמעות, כי הרי כשאנו מבקשים דבר מה אנו מאמינים שהקב"ה ייעתר לבקשה (ואין זה סותר את אי היענותו של הקב"ה) ובמידה והבקשה התקיימה, יצא לי להסביר זאת ביחס לרצון הבורא?

ת: המתפלל תפילה ככוונה הוא משתנה, ולא על מצבו החדש נגזרה הגזירה. ואין שינוי ברצון ה'.

ש: אך בכל זאת עדיין אני לא מבין, אם כל תועלת התפילה זה בכך שהאדם משתנה והגזירה שנגזרה עליו

שיתכח למעלה אחרת שהיה בה, מה עניין הברכות הספציפיות שאנו מתפללים חונן דעת, בך עלינו וכו' ויתרה מזו, מדוע בכלל צריך דווקא את התפילה לדברים אלו? הרי לפי הנאמר, ישוב אדם בתשובה, וממילא תשתנה דרגתו וכל הגזירות השייכות לה.

ת: גם הבקשות שאדם מבקש מה' בתפילתו, הן יכולות לחולל תמורה רוחנית גדולה בנפשו. כי אין זה דבר פשוט שהאדם מכיר באפסות עצמו ובגדלות ה'. ועוד יותר, כשהוא בתודעה שעולם חרב יבנה, כי זה נתון לו תודעה יותר נכונה על האלוהות. גם כשהוא מבקש בתחנונים, "ויעתר יצחק", היא דרגה רוחנית נוספת במתפלל. וכן הלאה. ואפילו ברכות שאינן בקשות, ברכות שבת, ברכות נהנין, ברכות מצוות וכו', הן באופן כללי משפחות במדברך תודעה של "שויתת ה' לנגדי תמיד". על אחת כמה וכמה, כשהמדברך מתבונן בתוכנו של הברכות ומטמיע את תוכנו הנפלא בדעתו ובתודעתו, דבר שמשפיע על אישיותו.

ש: לפי תשובתו של הרב בעניין השפעת התפילה על האדם, האם מועילה תפילה על חבר ואיך ("ויעתר יצחק" סוף סוף לא היה על עצמו- למרות שנא' "ויעתר לו ה'")? אם התפילה משפיעה לטובה על המתפלל, איך היא יכולה להשפיע על חברו שאצל החבר דבר לא השתנה. דבר נוסף, אם הרב יוכל בבקשה לומר לי מילה במילה את משמעות ברכת סלח לנו כי חטאנו מחל לנו כי פשענו - כלומר לפי מה שהרב הסביר לי, ולא את פשט המילים.

ת: הדוגמה היא לכאורה, אינה הדוגמה הטובה לתפילה של מישהו על זולתו, מאחר ויצחק התפלל לזרע קודש דווקא מרבקה, אשתו הצדקת, ולכן תפילתו שרבקה תיפקד בזרע של קיימא, היא לא רק למענה אלא גם למענו. אבל מכאן נובל להבין שתפילת צדיקים על זולתם יש בה השפעות שונות: א. זה שמתפללים עליו, כשיודע שאחרים מתפללים עליו, הוא נכנע בלבו לבוראו, והוא נעשה ראוי למידת הרחמים.

ב. שהצדיק שמתפלל על זולתו חושב על הפגיעה בו או בציבור, בשל מחלתו של זה, או עניותו של זה וכי"ב. ולכן תפילת ציבור אינה נדחית, בגלל שהציבור מתעלים לראות בצרכים של פלוני ופלוני כצרכים של כל הציבור, ומפתחים בתודעתו ערבות נעלה מאוד.

ג. לגבי תפילת סלח לנו, איבנו כי חטאנו, מחל לנו מלכנו כי פשענו. אני מניח שהקושי שלך בפירוש תפילה זו שהמתפלל מתפלל על חטאי זולתו ועל פשעיהם. ובכן, תפילות אמצעיות אלו בתפילת שמונה עשרה הן בקשות של המתפלל. ורשאי האדם לשלב בתוכן ענייניו האישיים הקרובים למשמעות של אותה ברכה. אבל אנשי כנסת הגדולה תיקנו אותן בלשון רבים, כדי שהמתפלל ישתף עצמו עם הציבור, כי טוב הוא למתפלל שאינו חושב ומודאג רק מצורכי עצמו, אלא הוא מוטרד וחדד מפני צורכי זולתו, ובמיוחד צורכי הרבים. ולכן הוא מבקש על צורכי הרבים ומתכוון גם לצורכי עצמו. כך בכל הצרכים, וכן בענייני מחילה וסליחה. המתפלל מבקש שה' יסלח לעוונות ולפשעים של הרבים, ובכללם עוונותיו ופשעיו. והעובדה שהוא מודאג לא רק מעוונותיו ופשעיו, אלא גם מעוונות ופשעים של הרבים, היא יסוד גדול של הכנעה ועבודת שמים אמיתית.

אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו ת.ד.

55100, 211

עורך ראשי: יוסף פרחי

עורכי משנה: נתנאל חמדי, שמואל חמדי

חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי חמדי,

אביעד רצהבי

טל': 03-5340819 פקס': 03-5343658

דוא"ל: orhalichot@gmail.com

המעוניינים לקבל את העלון

במייל:

orhalichot@gmail.com

נא לשמור על קדושת הגליון
 אין לקרוא בזמן תפילה וקריאת התורה
 שבת שלום ומבורך

השמחה במעונם
 ברכות למשפחות היקרות
 ידידי הליכות עם ישראל
 דוד וברוריה חמדי יצ"ו
 בבוא ננס כבדית כלולות

החתן ערן הי"ו

עם כלתו נוו"ב ענבר שתחי'
 לבית חובב ומל אשך שיחי'
 תזכו ויתמיה ה' בטובכם ושמתכנס
 ותראו ברכה בעמלכם

המאחלים

מערכת אור ההליכות